

Medrese ve Divan Edebiyatını Neden Okutturuyorlar?

Hikmet ALTINKAYNAK

Çıkışıyla birlikte tartışmalara yol açan MC'nin hazırlattığı ders kitaplarından biri de liselerin I. sınıfında okutulan Edebiyat'tır. Yazarı gerici eğitimi, Osmanlı edebiyatını savunmakla ün yapan Mehmet Kaplan'dır.

Türk Dil Kurumu'nca yayınlanan **İsmarlama Ders Kitapları Üzerine Rapor**'unda da belirtildiği gibi, bu kitapta yer alan metinlerin yüzde 35'i «islamcı görüşleri» içermektedir. Günümüz edebiyatına, halk edebiyatına değil de çağlar öncesinin medrese edebiyatına, divan edebiyatına ağırlık verilmiştir... Osmanlı egemen sınıfının yüz-yıllar boyunca Türk halkını sömürme aracı olarak kullandığı Osmanlıca'yla yazılmıştır.

Hemen söyleyelim ki bu kitap ders kitabı niteliklerinden yoksundur. Bilimsel/nesnel bir tutumla, görüşle yazılmamıştır. «Çağdışı, devrim düşmanı» bir «propaganda» aracı durumundadır. Öğrencilerden aydınlara kadar büyük bir halk çoğunluğu bu kanıyı taşımaktadırlar. MC'den başka herkes kitabın liselerde okutulmasını istemekte, en azından da yöneticileri kınamakta, suçlamaktadırlar.

Tüm bunlar bir yana özellikle medrese ve divan edebiyatı okutmakta baskı yapan MC'nin, ya da böyle bir anlayışa öncelik tanıyan, ağırlık veren yazarının amacı nedir? Bu edebiyatın kökenleri nereye dayanmaktadır, kısaca değinmek isteriz.

MEDRESE EDEBİYATI

Bilineceği gibi Türk edebiyatının çeşitli dönemlerinde dinsel nitelik taşıyan edebiyat ürünleri, çoğunlukla şiirler yazılmıştır. Bunu yadsımıyoruz. Ama bu ürünler toplumlarında geçerli olan sosyo-ekonomik ve siyasal yapı sonucu ortaya çıkmıştır. Zamanına göre önem-

li sayılmış, sosyal sınıfların nitelik ve nicelik değiştirmesiyle de tarih sahnesinden silinmişlerdir. Bu nedenle ürünleri günümüz edebiyat anlayışı içinde fosil olmaktan öteye gitmemektedir. İçerdiği konular/düşünceler, estetik yapı günümüzde önemini yitirmiştir. Şiirleri (hece, ya da aruz) belli kalıplara uydurulmuş, birbirinin benzeri çoğaltmalardır. Özgün bir yapıdan, bir sanat ürünü olmaktan çoğu uzaktır. Edebiyat bunlarla sevdiremez. İşte bu soy ürünlerle kitap tıka basa doldurulmuştur. Üstelik de metinler (lâyık bir ülkede) okuyana «İslamcı görüşlere» koşullandıracak biçimde seçilmiştir.

M. Kaplan'a göre tüm halk şairleri yalnızca dinsel konularda şiir yazmış, söylemişlerdir. Oysa bu şiirlerden günümüze gelenler, bir değer taşıyanlar varsa, —kuşkusuz ki vardır ve oldukça çoktur—, bunların geliş nedeni yaşanırılığı dinselliklerinden değil, «halk»tan söz ettiklerindedir. Toplumsal konulara değindiklerindedir. Yaşadıkları toplumun insanların acılarını, isyanlarını, özlemlerini, vb. yansıttıklarındandır. Mehmet Kaplan bunu anlamakta, yönelttiği sorularla da bunu kanıtlamaktadır. Konuyla ilgisi olması bakımından bir sorusunu almak isteriz.

M. Kaplan, Yunus Emre'nin de çoğu sosyal konuları yansıtan şiirlerini görmezlikten gelerek, onu bir «İslam Birliği» şairi yapmış ve verdiği bilgilerin sonuna şöyle bir soru koymuştur: «Yunus Emre bu beyitlerde hangi fikirleri telkin ediyor? Yunus Emre'ye göre gerçek müslümanlığın esası nedir?»

ÇAĞDAŞ MOLLA KASIM

P. N. Boratav ile H. V. Fıratlı'nın ortak imzasını taşıyan Halk Şiiri Antolojisi'nden (1943) şöyle bir öyküyü —sadeleştirerek— aktarmak gerekiyor:

«Yunus Emre üç bin şiir yazmış. Bir dergide toplanan bu şiirler Molla Kasım adlı bir hocanın eline geçmiş. Molla Kasım, su kenarına oturup şiirleri okumağa başlamış. Dine uygun düşmeyenlerden binini yakmış, binini de suya atmış. İki bin birinci şiirdeki řu: **Derviş Yunus bu sözü eğri büğrü söyleme/Seni sigaya çeken bir Molla Kasım gelir.** dizeşini okuyunca Yunus'un geleceği gördüğüne inanmış. Yazık ki elde de bin şiir kalmış.»

Edebiyat kitabının yazarı Mehmet Kaplan da sanki bir Molla Kasım'mışçasına suyun başına oturmuş, Türk edebiyatını eline alarak insanı, barışı, kardeşliği, emeği, demokrasiyi, özgürlüğü savunan tüm ürünleri atmış, kitabına medrese ve saray edebiyatını doldurmuştur.

DİVAN EDEBİYATI

Mehmet Kaplan halk edebiyatını bir tekke edebiyatı biçimine dönüştürürken bir yandan da günümüz edebiyatına yer vermeyerek, kitabını divan edebiyatı haline getirmiştir. Çünkü günümüz edebiyatına yukarıda sözünü ettiğimiz temaları işleyen şairler, yazarlar egemendir. Halk edebiyatı, nasıl ki egemen sınıflara başkaldıran bir edebiyat olmuşsa, günümüz edebiyatı da aynı anlayışın izindedir. Gelgelelim divan edebiyatı halksız, bir kapıkulu, dalkavuk edebiyatıdır. İnsan haklarıyla, toplumla ilgisi ancak padişaha övgü çerçevesinde yer alır. Bundan söz etmek ise, gerici siyasal iktidarların işine yarar. Yani divan edebiyatının konusu da şairi de halkı, öğrenciyi uyutacak niteliktedir!

Bu konuda da Abdülbaki Gölpınarlı'ya sözü bırakalım: «...Şarap, meyhane, bozahane, rakkas ve rakkase. Helva sohbetleri, Çırağan safaları, Hüseyini Baykara meclisleri. Hafız cemiyetleri, hatimle teravi, kandiller, mahyalar, şehrayinler, iftarlar, diş kiralari. Babı fetvalar, yeniçeriler, sipahiler, bozgunlar, medrese ve tekke zıddiyeti, evliyalar ve şeyhler. Kadınlık eden gençler, erkekçe birbirini seven kadınlar, esrar ve afyon. Bakımsızlık, yolsuzluk, sefalet, isyan, açlık ve tıkabasa yeyip içmek. Bu tezatlar âleminde, bu tezatlardan meydana gelen bozuk düzen cemiyette şair, yalnız gününü gün eden, gidene ağlamayan, gelene gülen, sefaleti görmiyen, saadeti gaye bilen; hatıta bir şeyhe mürit olup her yıl kendi ölümüne tarih düşüren ve yıl geçince eskisini yırtıp yenisini düzen, ölümünden sonra bile halkı aldatmağa, kendisini erenlerden göstermeğe çalışan bir zavallı.

İşte divan edebiyatının hüküm sürdüğü devir ve işte bu edebiyatı temsil eden şair!»

Bu kısa değerlendirmeden de anlaşılacağı gibi MC, yazarı M. Kaplan aracılığıyla «çağdışı, gerici, devrim düşmanı» ideolojisinin (!) propagandasını yapmak, yurt sorunlarıyla, ülkesinin gerçekleriyle ilgilenmeyen kuşaklar yetiştirmek için medrese ve divan edebiyatını okutturmak istemektedir.

Kitapta, Gorki'nin deyimiyle «güzelliğin ve dehanın ilk sanatçıları, dünya kültürünün gerçek yaratıcısı halk», onun edebiyatı bu yüzden yoktur. Halkın, işçi sınıfının sınıfsal çıkarlarını dile getiren günümüz edebiyatı bu yüzden kitaba alınmamıştır. Ama onu uyutmak isteyen burjuvazinin propaganda ürünleri vardır.

İşte medrese ve divan edebiyatı okutturmak istemelerinin nedeni!..